

Leidraad voor het GOK-beleid in BuO

**Kinderen krijgen
gelijke kansen als ze
ongelijk onderwijs
kunnen genieten.**

Sanja Nikolic

OM
DENKEN

Inleiding

Beste directeur,
Beste GOK-coördinator,

Met dit instrument hopen we u voldoende handvatten aan te reiken om de voorbereiding op het uitbouwen van een kwaliteitsvolle GOK-werking te kunnen aanvatten en kwaliteitsvol uit te rollen.

Voor bijkomende vragen in functie van begeleiding, kan u steeds contact opnemen met uw schoolanker of het BuO-team.

Bette Jansen bette.jansen@ovsg.be
Dominique Vertommen dominique.vertommen@ovsg.be

GOK-spelregels

1. Achtergrond van de GOK-werking

Doelstelling

Het gelijke onderwijskansendecreet levert blijvende inspanningen om de onderwijsachterstand van kansarme autochtone en allochtone leerlingen weg te werken en hun integratie te bevorderen. Deze leerlingen hebben immers de minste ontwikkelingskansen en de meeste nood aan ondersteuning.

2. Voorwaarden voor het toegekend krijgen van de extra werkingsmiddelen.

1. De school telt het vereiste aantal leerlingen dat voldoet aan de GOK-indicatoren
2. De school werkt een schooleigen visie uit rond gelijke onderwijskansen
3. De school heeft **een positief inspectieverslag voor de GOK-werking**

Voorwaarden

- ▲ Op eerste schooldag van februari van het voorafgaande schooljaar minstens 40% niet-interne leerlingen van **type basisaanbod of type 3** tellen die voldoen aan de eerste GOK-indicator
- ▲ GOK-indicatoren:
  1. Opleidingsniveau moeder (geen diploma SO afgerond)
  2. Thuistaal niet Nederlands (verzwarende indicator indien aan de eerste voldaan wordt)
- ▲ Minstens 6 lestijden genereren

Middelenstroom

- ▲ Jaarlijkse toewijzing op basis van de telling (niet meer per 3 schooljaren)
- ▲ Ingekanteld in de gewone werkingsmiddelen
- ▲ Indien 2de jaar onder de norm van 40%: gedoogjaar
- ▲ 3de jaar terug boven de 40%: verderzetten van de middelen

3. Wat betekent dit concreet voor de school?

De school ontvangt **jaarlijks** extra lessen. De school krijgt de kans om continuïteit over diverse schooljaren heen in te bouwen in haar werking. De school tekent een GOK- beleid uit voor de volgende jaren: wat willen we bereiken en welke acties zullen we daarvoor ondernemen? Op regelmatige basis evalueert de school het beleid op GOK en stuurt bij waar nodig.

Enkel te gebruiken i.k.v. GOK-beleid (gekleurde aanwending)

- ▲ GOK-beleid voeren in samenhang met zorgbeleid
- ▲ GOK-beleid heeft bijzondere aandacht voor de optimale leer- en ontwikkelingskansen van de leerlingen die beantwoorden aan de GOK-indicatoren
- ▲ In te zetten voor deze GOK-leerlingen
- ▲ GOK-beleid opnemen in schoolwerkplan (net zoals zorgbeleid)
- ▲ GOK-beleid conform OK-kwaliteitsverwachtingen¹
- ▲ School bepaalt eigen streefdoelen, indicatoren en een tijdsplan bij de streefdoelen
- ▲ Verdwijnen van de 3 opgelegde thema's (toch een focus op het voeren van een armoedebeleid)
- ▲ Ambt van ASV (kleuter)onderwijzer, leermeester LO of (adjunct-)directeur i.f.v. onderwijskundige expertise

4. Controle van inspectie

- ▲ GOK-controles door inspectie opgenomen in de reguliere doorlichtingen
- ▲ Inspectie spreekt een evaluatie uit over het GOK-beleid en kwaliteitsvolle aanwending
- ▲ Negatieve evaluatie: engagement tot remediëring door externen
- ▲ 2de negatieve evaluatie: halvering GOK-lestijden tot aan volgende positieve evaluatie (herevaluatie na 1 jaar).

---

¹ Uit OK-Bronnendocument, kwaliteitsverwachting B3

HET SCHOOLTEAM BIEDT ELKE LERENDE EEN PASSENDE BEGELEIDING MET HET OOG OP GELIJKE ONDERWIJSKANSEN.

Om een passende begeleiding te realiseren, detecteert het schoolteam de mogelijkheden en de behoeften van de lerenden en differentieert ze waar nodig. Het schoolteam gaat ervan uit dat iedereen de kracht en de capaciteiten in zich heeft om te leren, te groeien en te veranderen.

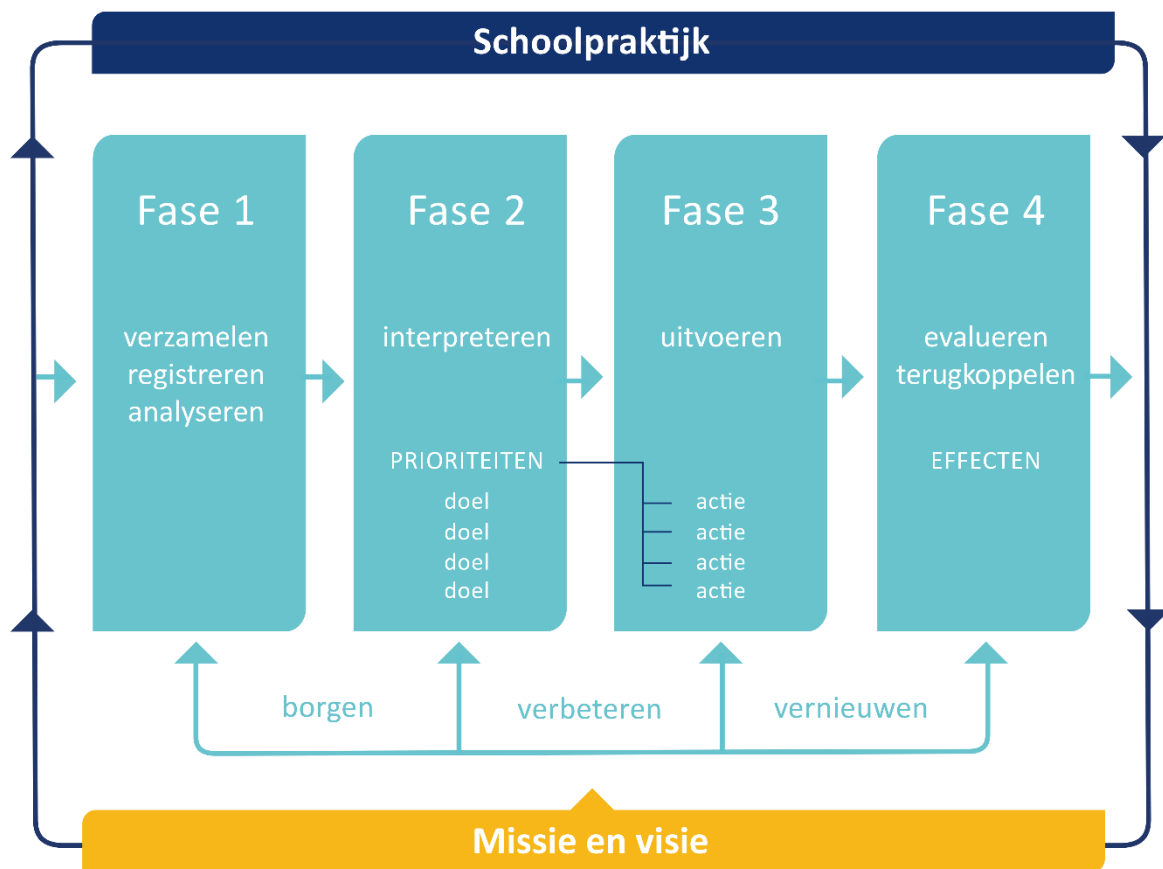
De sterktes van de lerenden vormen het uitgangspunt voor de begeleiding. Het schoolteam begeleidt de lerenden via een continuüm van zorg en/of via handelingsplanning. Een gefaseerde benadering van brede basiszorg, verhoogde zorg, uitbreiding van zorg, een individueel aangepast curriculum en/of handelingsplanning vormt de ruggengraat van de begeleiding. Een sterke brede basiszorg werkt preventief. Voor lerenden met specifieke onderwijsbehoeften plant het schoolteam redelijke en gepaste aanpassingen waaronder het inzetten van stimulerende, remediërende, differentiërende, compenserende en/of dispenserende maatregelen. Op die manier draagt het schoolteam bij tot het realiseren van gelijke kansen voor alle lerenden en tot inclusie

Kwaliteitsvol aan de slag

In dit gedeelte bieden we een stappenplan waarmee je het GOK-beleid kan uitbouwen binnen de eigen school. Bij elke stap formuleren we aandachtspunten die kunnen ondersteunen. De toegevoegde reflectievragen zijn bedoeld als gespreksleidraad om met het volledige schoolteam de kwaliteit van het GOK-beleid tot onderwerp van gesprek te maken.

We kiezen ervoor om het IKZ-kader als richtinggevend kader te hanteren dat het GOK-proces aanstuurt.

Werken aan kwaliteit

Stap 1: de school werkt een schooleigen visie rond GOK uit

“Als je de toekomst kunt inbeelden, ben je al halfweg!” – Milton Berle.

De regelgeving vraagt expliciet dat de school een visie op gelijke onderwijskansen uitwerkt. Deze visie wordt geformuleerd op het niveau van de school en houdt rekening met de contextgegevens. Zij is gekend en wordt gedragen door het volledige schoolteam.

BELANG VAN EEN GEDRAGEN SCHOOLEIGEN VISIE

“Uiteraard moet de aanwending steeds kaderen in het voeren van een gelijke onderwijskansenbeleid en moet in de schooleigen visie duidelijk gemotiveerd worden waarom de lestijden precies in die vestigingsplaats en/of dat niveau worden aangewend en waarom voor een bepaalde manier van aanwenden gekozen wordt.”

De visie omschrijft WAARVOOR je staat. Ze omvat dus de kernwaarden (normen & waarden) van jullie GOK- beleid. Ze beschrijft ook een ambitieus gedeeld beeld van de toekomst. Ze functioneert als ethisch kompas voor de schoolorganisatie. De visie geeft een antwoord op de vraag: Wat willen jullie zijn? Waar geloven jullie in?

De strategische visie omschrijft hoe de verschillende elementen gerealiseerd zullen worden door doelstellingen en concrete acties te omschrijven.

Een schooleigen, gedragen visie zorgt voor gelijkgerichtheid in de uitvoering van het beleidsplan. Ze zorgt ervoor dat het einddoel van jullie traject helder en begrijpelijk is.

HOE PAK IK DAT AAN IN MIJN SCHOOL?

Formuleer, samen met je team een antwoord op volgende vragen:

- ▲ Wat willen we bereiken met dit GOK-beleid? Wat is onze gezamenlijke droom? Onze ultieme missie?
- ▲ Welke normen en waarden willen we daarbij uitdragen? Welke uitgangspunten dragen wij hoog in het vaandel?
- ▲ Welke kwaliteiten hebben wij in ons team om dit te bereiken? Wat kunnen wij inzetten? Waarin zijn wij sterk?

Beschrijf het antwoord op deze vragen in een korte, duidelijke en begrijpelijke tekst. Neem dit op in het beleidsplan.

Een GOK-beleid voeren is geen eiland op zich, maar zit uiteraard verweven met alle andere beleidsdomeinen van een school. Het GOK-beleid is onlosmakelijk verbonden met het (zorg)beleid en de visie op leerlingbegeleiding.

REFLECTIEVRAGEN MET BETREKKING TOT DE KWALITEIT VAN DE VISIEONTWIKKELING.

- ▲ Hoe geeft deze visie onze diepste wensen weer?
- ▲ Hoe kent het hele schoolteam deze visie? Waar is ze voor iedereen raadpleegbaar? Hoe maken wij de visie zichtbaar in onze school?
- ▲ Hoe heeft iedereen hierover mee nagedacht? Hoe kon iedereen input geven?
- ▲ Hoe bevat de visie een droomelement? In hoeverre is er een duidelijk doel? In welke mate is dit doel uitdagend en ambitieus geformuleerd?
- ▲ Is de visie niet te specifiek? Hoe kan elk teamlid deze visie vertalen in zijn eigen werkcontext?
- ▲ Hoe zijn er ook waarden en normen in de visie opgenomen? In hoeverre is de invulling en concrete vertaling van deze normen omgezet in waarneembaar gedrag?
- ▲ Hoe is de visie op GOK afgestemd op de algemene schoolvisie? Zijn er krijtlijnen aan wat de school belangrijk of juist vindt, gelinkt aan het opvoedingsproject?
- ▲ Is de formulering, overzichtelijk, duidelijk, gestructureerd in punten?

Stap 2: Het uitwerken van een GOK-beleid

Uit [omzendbrief BaO/2005/10 van 29/06/2005 \(vlaanderen.be\)](#)

“Scholen moeten hun gelijke onderwijskansenbeleid voeren conform de kwaliteitsverwachtingen, opgenomen in het referentiekader onderwijskwaliteit.

In dat ROK staat uitdrukkelijk volgende kwaliteitsverwachting opgenomen: “Het schoolteam biedt elke lerende een passende begeleiding met het oog op gelijke onderwijskansen”. Hiertoe bepaalt de school eigen streefdoelen alsook indicatoren en een tijdspad om deze streefdoelen te bereiken. Deze zaken dienen opgenomen te worden in het schoolwerkplan, waar het GOK-beleid moet geëxpliciteerd worden.

Deze explicitering kan o.a. het volgende omvatten: Wat zijn voor de school de prioriteiten, wat zijn de belangrijkste doelen die de school met haar gelijke onderwijskansenbeleid wil bereiken? Hoe gaat de school evalueren of haar GOK-beleid werkt, waaraan gaat de school meten of ze haar vooropgestelde doelen bereikt, of althans in de goede richting aan het evolueren is? In welke tijdsspanne wil de school wat bereiken? Dat alles spits de school toe op haar eigen situatie, haar eigen context, haar leerlingeninstroom, ...”

Uit codex secundair onderwijs [wet: Besluit van de Vlaamse Regering houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs \[citeeropschrift: "Codex Secundair Onderwijs"\] \(vlaanderen.be\)](#)

“Art. 320 De extra uren-leraar (puntenwaarden/extra-lesuren) kunnen enkel worden aangewend om als schoolteam voor elke leerling een passende begeleiding te voorzien met het oog op gelijke onderwijskansen als vermeld in artikel 123/21 en op dat vlak tegemoet te komen aan de kwaliteitsverwachtingen, opgenomen in het referentiekader onderwijskwaliteit, vastgelegd door de Vlaamse Regering. Teneinde hieraan uitvoering te geven, bepaalt de school haar eigen streefdoelen, indicatoren en een tijdspad.”

Uit omzendbrief [omzendbrief SO/2021/01 van 15/06/2021 \(vlaanderen.be\)](#)

“Een beleid gericht op gelijke onderwijskansen (GOK) strekt er toe om de onderwijsachterstand van kansarme autochtone en allochtone leerlingen weg te werken en de integratie te bevorderen. Omwille van hun sociale, culturele en economische omstandigheden hebben deze leerlingen, waarbinnen een grote mate van diversiteit aanwezig is, immers de minste leer- en ontwikkelingskansen en de meeste nood aan ondersteuning. ...”

MAAK EEN BEGINSITUATIEANALYSE VAN DE HUIDIGE WERKING MET BETREKKING TOT GOK

- ▲ De overheid legt geen GOK-thema's meer op. Uiteraard kunnen de vroegere thema's wel richting geven aan de uitwerking van het GOK-beleid
- ▲ Organiseer de **beginsituatieanalyse** zo breed mogelijk. Breng samen met je schoolteam de noden van de leerlingen en hun ouders m.b.t. GOK in kaart. Analyseer en vat samen. Schets ook kort de schoolcontext.

Gebruik hiervoor screenings- instrumenten, bevestigingen,... Het is belangrijk om sterkte/zwakte en motivatie tot verandering te bekijken. Betrek het schoolteam maximaal en aanvullend, en waar relevant, de leerlingen en hun ouders. Deze manier van werken zal de verwachtingen die er vanuit het GOK-beleid worden gecreëerd verduidelijken voor alle partners.

- ▲ Verwerk de verzamelde gegevens en vat samen. Koppel dit terug naar het schoolteam

- ▲ Na het bepalen van de GOK-focus, wordt deze vertaald naar een aantal zeer concrete (strategische² en operationele³) doelstellingen voor de volledige periode. De school tracht hierbij duidelijke resultaten te bereiken tot op de klasvloer. Formuleer daarvoor samenhangende doelstellingen op het niveau van leerlingen of ouders, leerkrachten en de school die verband houden met de synthese van de BSA. Betrek het team bij de keuze.
- ▲ Beschrijf bij de **(streef)doelen** wat de **indicatoren** zijn. Welke gewenste effecten wil je beogen? Wat kan je dan meten en zo weten? Wanneer zal het doel voor jouw school bereikt of geslaagd zijn?

² strategische doelstellingen:

- Vanuit de missie, visie en waarden van de organisatie kunnen strategische doelstellingen geformuleerd worden
- Strategische doelstellingen verduidelijken een welbepaald effect dat beoogd wordt.
- Het zijn algemene doelstellingen voor de middellange en lange termijn, die een algemene richting aangeven.
- Deze beschrijven de uiteindelijke resultaten die de organisatie beoogt.(omwille van het strategische karakter worden deze doelen vaak door het management geformuleerd)

³ Operationele doelstellingen:

- Vertrekkend vanuit de strategische doelstellingen kunnen operationele doelstellingen geformuleerd worden
- Zijn een meer concrete vertaling van de abstracte ambitie die verwoord staat in een strategische doelstelling.
- Via operationele doelen worden lange- en middellangetermijndoelstellingen omgezet in kortetermijndoelstellingen

---

FORMULEER GOK- ACTIES en PLAATS ER EEN TIJDSPAD OP

- ▲ Plaats onder elke doelstelling of elke cluster van samenhangende doelen hoe je deze doelstellingen wil bereiken: relevante acties. Bespreek deze met het team. Bedenk dat elke leerkracht of teamlid in de school aan de slag zal gaan met de acties uit het beleidsplan. Kwaliteitsvolle GOK-werking is een opdracht voor het volledige schoolteam.
- ▲ Zet de GOK-acties uit in de tijd en maak concrete afspraken over de uitvoering. Wie doet wat wanneer en hoe? Denk hierbij op middellange en lange termijn. Maak linken met de doelen en acties uit jullie beleid op Leerlingenbegeleiding.
- ▲ Hou bij het opstellen van de streefdoelen en het tijdsplan rekening met FEE.
(Functioneel - Efficiënt - Effectief)

PlanMATIG!

Klein, functioneel document Beperkt in de tijd

Haalbare doelen

Realiseerbaar

REFLECTIEVRAGEN MET BETREKKING TOT DE KWALITEIT VAN DE GEFORMULEERDE DOELEN EN ACTIES.

- ▲ In welke mate sluiten de geconcretiseerde doelen aan bij de de GOK-visie?
- ▲ Hoe werden alle teamleden betrokken bij het formuleren van de doelen? In hoeverre zijn ook ouders en leerlingen bevroegd? In welke mate is men het erover eens dat dit de juiste doelen zijn?
- ▲ Zijn de doelen specifiek, worden ze door alle betrokkenen op dezelfde manier begrepen? Hoe tonen jullie dit aan?
- ▲ In welke mate is het voor iedereen duidelijk wanneer een doel als “bereikt” kan worden beschouwd?
- ▲ Hoe gaven jullie het tijdsplan aan waarop jullie aan de doelen zullen werken?
- ▲ Zijn de doelen voldoende ambitieus geformuleerd?
- ▲ Is er voor alle acties voldoende materiële en inhoudelijke ondersteuning voorzien? Hoe zullen jullie de middelen verzamelen om te kunnen werken?
- ▲ Hoe zijn alle teamleden betrokken bij de uitvoering van de acties? In hoeverre is het voor iedereen duidelijke wie, wat, waar, wanneer zal doen?
- ▲ In hoeverre worden de GOK-leerlingen, ouders of externe partners bereikt? Hoe wordt het resultaat op de klasvloer zichtbaar gemaakt?
- ▲ Hoe zijn er evaluatiemomenten gepland? Wanneer? Hoe vaak? Wie verzamelt data en info? Waar worden bijstellingen geformuleerd?

Stap 3: uitvoeren van het gelijke kansenbeleid in de school

Binnen deze stap staat het gezamenlijk realiseren van de doelen en acties centraal. Ieder teamlid heeft een verantwoordelijkheid op te nemen in het samen uitvoeren.

Minimaal is dat het GOK-tijdspad met de richtinggevende visie en vooropgestelde doelen toe aan het volledige schoolteam wordt toegelicht. Daarbij aansluitend worden binnen het team afspraken gemaakt over hoe iedereen zijn taak en rol zal opnemen, uitvoeren en opvolgend. Het plan wordt uitgevoerd met zorg en oog voor samenwerking en ondersteuning.

Stap 4: evalueren van het gelijk kansenbeleid in de school

Het is het cruciaal om tussentijds of periodiek stil te staan bij het gevoerde GOK-beleid. Het evalueren in zijn totaliteit biedt een meerwaarde om systematisch te werken aan schoolontwikkeling. Het bijsturen van streefdoelen, acties en tijdspad toont aan dat reflectie aan de basis ligt van een kwaliteitsvol schoolproces. Borgen en vastankeren van wat goed loopt binnen het GOK-beleid, is eveneens een succesfactor om de doelgroepeleringen permanent optimale leer- en ontwikkelingskansen te blijven bieden.

De indicatoren die de school beschrijft bij de streefdoelen geven aan of het doel al dan niet bereikt wordt?

- ▲ Wat zijn onze gewenste effecten?
- ▲ Hoe zien we dit?
- ▲ Hoe weten of meten we dit?

Een steeds terugkerende hamvraag in het uitvoeren van het GOK-beleid is:

“Worden onze GOK-leerlingen beter van onze aanpak?”

NOOD AAN MEER INFO?

Personeelsformatie buitengewoon basisonderwijs
[omzendbrief BaO/2005/10 van 29/06/2005 \(vlaanderen.be\)](https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14289)

Codex secundair onderwijs
<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14289>

Omzendbrief SO/2021/01
<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=15865>